

CENTERPARTIETS LANDSTINGSPLAN och BUDGET 2018-2020

**DEN VARDAGSNÄRA VÅRDEN
MÅSTE FUNGERA**

Centerpartiet

INLEDNING	3
VISION	5
VÄRDEGRUND FÖR VÄRDEBASERAD VÅRD	5
ÖVERGRIPANDE MÅL	5
<i>Invånare</i>	5
Utveckla den vardagsnära vården	5
Människor ska ha möjlighet att välja	6
Öka hälsan hos vuxna	6
Öka hälsan hos barn och unga	6
Ökad hälsa och trygghet för äldre	6
Förstärk integrationen och utveckla asylsjukvård	7
Vården ska vara jämlik och jämställd	7
Stötta anhöriga som vårdar närstående	7
Öka dialogen med invånarna	7
Utveckla möjligheten att pendla	8
Prioritera stödet till ideella organisationer, bildningsförbund och folkrörelser	8
<i>Ekonomi</i>	8
De finansiella målen ska säkra en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling	8
Förbättra styrningen	8
Decentralisera ansvaret och budgetkontrollen	9
Minskning av externa vårdköp	9
Fokusera på den nära vården	9
Öka investeringstakten	9
<i>Medarbetare</i>	9
Trivseln på landstingets arbetsplatser ska vara hög	9
Ta vara på personalens kompetens	9
Ta fram en långsiktig plan för personalrekrytering	10
<i>Verksamhet och förnyelse</i>	10
Stärk arbetet med ständiga förbättringar	10
Intensifiera arbetet med patientsäkerheten	10
Prioritera arbetet med personcentrerad vård	11
Utveckla och integrera e-hälsa och välfärdsteknologi i vårdprocessen	11
Utveckla det hälsofrämjande arbetet för ökad folkhälsa	11
Rehabilitering och habilitering ska fungera genom hela vårdkedjan	11
Öka och stärk samverkan mellan kommun och landsting	12
Fortsätt utveckla ambulanssjukvården	12
Utveckla stödet till barn och deras familjer	12
Minska funktionsnedsättning med hjälpmedel	13
Allas rätt till friska tänder	13
Landstingservice är ett viktigt stöd	13
Landstingets fastigheter ska anpassas efter behovet	13
Se över folkhögskoleverksamheten	13
Fossilfri fordonsflotta till år 2030	13
Laddstolpar och mat utan antibiotika bidrar till en hållbar miljö	13
Öka valfriheten med privata och offentliga utförare	14
Öka kvaliteten med forskning och utveckling	14
Omvärldsbevakning är en investering för framtiden	14
PRIORITERINGAR UNDER 2018	14
BUDGET FÖR 2018 OCH PLANER FÖR ÅREN 2019 – 2020	15

Inledning

Centerpartiet är beredd att göra vad vi kan för att förbättra framtidens vård i Dalarna. I vår roll som vågmästare ska vi se till att de påbörjade förändringarna blir ett målmedvetet arbete för att stärka och utveckla den nära vården och ett mer hälsofrämjande arbetssätt.

Landstinget Dalarna står inför stora utmaningar, den största utmaningen är att få en långsiktig hållbar ekonomi. Produktions- och effektivitetskrav, kompetensförsörjning, patientlagen, personcentrerad vård, nivåstrukturer, kostsamma läkemedel, välfärdsteknologi och e-hälsa gör att vi måste hitta nya arbetssätt i framtiden.

En annan utmaning är också att öka samverkan mellan kommunerna och landstinget för att få en mer fungerande vårdkedja för patienten/brukaren. Gränser mellan olika vårdnivåer ska suddas ut och invånarna i Dalarna ska alltid känna sig trygga i att de får rätt hjälp. Från första januari 2018 träder lagen Trygg och säker hemgång i kraft vilket gör ett fungerande samarbete mellan landstinget och kommuner än viktigare.

Den nära vården måste fungera. Forskning och statistik visar att väl fungerande nära vård, primärvård är nyckeln till en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård. Därför har Centerpartiet fokus på att utveckla vårdcentralerna och närsjukvården. Vi satsa på att stärka närsjukvården med Närsjukvårdsteam. Dessa vänder sig till individer med omfattande behov av vård och omsorg. Den nära vården, primärvården behöver stärkas och samverkan med specialistvården ska utvecklas genom att specialister kan arbeta på vårdcentralen i förebyggande syfte. Vi måste tänka i andra banor och underlätta för medborgarna att använda nya tekniska lösningar för att kunna ta prover, öka tillgängligheten och slippa resor.

När man någon gång i livet ska bli opererad så tror vi att de flesta är beredda att åka lite längre, huvudsaken är att operationen utförs på ett säkert och professionellt sätt. På nationell nivå utreds på vilken nivå och på vilka platser i landet de mest avancerade operationer och behandlingar ska utföras. Detta arbete måste landstinget följa och vara delaktiga i.

För att få en bättre planering och styrning bör vi lära av de landsting som lyckats uppnå både god kvalitet och en långsiktigt hållbar ekonomi. Där anger politikerna VAD-frågorna i form av visioner och strategiska målen. Chefer och medarbetare i verksamheten arbetar med HUR-frågorna. Det är viktigt att koppla vision och strategi ner till mål och mått ända ner på "golvet". För att få alla delaktiga i förbättringsarbetet är det nödvändigt att bygga upp ett engagemang från medarbetarna i alla verksamheter. Införandet av planerings- och styrmodellen är av stor vikt för att vi ska

uppnå de mål som är ställda. Samtidigt behöver metoder för att arbeta med prioriteringar utvecklas. Prioriteringar i vården ska vara val som alla berörda kan stå för och de flesta kan acceptera.

2019 väntar en länsregionbildning. För att skapa en kraftfull och effektiv länsregion är det viktigt att landstinget Dalarna tillsammans med kommunerna är aktiva i det arbete som pågår för att skapa bra förutsättningar för bland annat hälso- och sjukvård, regional utveckling och kollektivtrafiken. Inom vissa områden är det extra viktigt med dialog och samverkan i syfte att ge kommunerna inflytande.

Vi tycker att man ska utgå från patientens behov och utforma verksamheten därefter. Patientens behov ska vara i centrum, inte själva sjukvårdssystemet. Alla ska ha valmöjligheter och själv kunna välja den vård som passar bäst. Välfärdstjänster ska finansieras offentligt, men kan gärna utföras av företag. Landstinget ska ha en stark egen verksamhet, men vi behöver också valfrihet och en mångfald av olika lösningar. Att lägga ut en del av landstingets verksamheter på entreprenad kan ge mervärde för patienten och det totala vårdutbudet.

För att utveckla och förbättra hälso- och sjukvården behöver dialogen med invånarna utvecklas. Därför är det positivt att det införs personcentrerad vård och startas patientråd runt om i länet. En god vård skapar vi tillsammans med landstingets personal och länets invånare.

Vision

En god hälsa genom trygghet, kvalitet och hållbar utveckling nära invånarna i Dalarna.

Människor i hela länet ska ha tillgång till god service och en trygg vård. Alla verksamheter ska arbeta hälsofrämjande och stötta länets invånare att ta ansvar för sin hälsa. Landstinget ska erbjuda en vård som är jämlik, tillgänglig, patientsäker och har god kvalitet. I landstinget ska befolkningen i Dalarna få ett bra bemötande och professionell hjälp. På vårdcentralen sker oftast den första kontakten, och det är viktigt att det finns resurser att möta upp och ge rätt insats så att resten av vårdkedjan fungerar. Närsjukhusen spelar en viktig roll för den nära vården. Den avancerade specialistsjukvård som patienter behöver mer sällan ska däremot samlas på färre ställen.

Värdegrund för värdebaserad vård

Denna landstingsplan bygger på alla människors lika rätt och värde. Under planperioden är målet att processa fram en långsiktigt hållbar värdegrund tillsammans med medarbetare, patientföreträdare och alla politiska partier för att på sikt införa värdebaserad styrning av vården.

Värdebaserad vård är en strategi för sjukvårdens styrning och arbetssätt som syftar till att åstadkomma så friska patienter som möjligt med en så låg resursåtgång som möjligt. Inom värdebaserad vård organiseras vården efter patientgrupper med liknande behov och följs upp genom hela vårdkedjan utifrån resultat som är viktiga för patienten.

Övergripande mål

Invånare

Landstinget bidrar till öppenhet och mångfald. Alla verksamheter arbetar hälsofrämjande och stöttar dig att ta ansvar för din hälsa. Landstinget erbjuder en vård som är jämlik, tillgänglig, patientsäker och har god kvalitet. Som patient erbjuds du en fast vårdkontakt som lotsar dig genom vårdkedjan. Genom kultur-, fritids- och bildningsverksamheten möts vi människor och skapar ett rikare liv.

Landstinget ska erbjuda en vård som är jämlik, tillgänglig, patientsäker och har god kvalitet.

Utveckla den vardagsnära vården

Alla invånare ska garanteras en lägsta service. När någon behöver ta ett prov, sköta om ett sår eller när ett barn är sjukt. Då ska det vara enkelt att få hjälp. Men det betyder inte att det måste "bli som förut" eller att det kommer att se likadant ut på alla orter. Lokala möjligheter och nytänkande kombinerat med modern teknik, digitala lösningar och mobila vårdinrättningar kan bidra till att servicen och den nära vården blir bättre.

I Slussfors går invånarna till sitt digitala hälsorum i byskolan istället för att åka de sex mil till vårdcentralen i Storuman. I den byskolan sker enklare provtagningar som

analyseras via Internet. Vid behov sker kontakt med läkare och sjuksköterska via webben. I Stockholm kan man ordna en kvarts videosamtal med läkare eller boka drop-in-tid via en app i sin mobil. Via webben eller mobilen går det också att få enklare diagnoser, e-recept eller remisser. I Västerbotten går det att få rehabilitering på distans. Det är mycket uppskattat av patienterna som slipper onödiga resor och bättre kan anpassa rehabiliteringen till sitt dagliga liv. I till exempel Hedemora gör man nu vårdplanering via videokonferens. För att snabba på den här utvecklingen i Dalarna behövs stimulanspengar för att utveckla e-hälsa och välfärdsteknologi i primärvården, den nära vården.

Människor ska ha möjlighet att välja

Landstinget ska bidra till öppenhet och mångfald. Vårdval är ett viktigt sätt att stärka människors rätt att välja vård och få vård i rätt tid. Därför ska alla invånare kunna välja och välja bort vårdcentraler, utifrån sina egna behov. Det bidrar också till ökad möjlighet att välja mellan olika vårdgivare för den som vill arbeta inom vården.

Öka hälsan hos vuxna

Många av våra vanligaste folksjukdomar orsakas av dåliga levnadsvanor. En av landstingets viktigaste uppgifter är därför att stötta människor att ta hand om sin hälsa. I arbetet med hälsofrämjande insatser ska patienterna göras mer delaktig i planering av behandlingen/beteendeförändringen.

Inom planperioden ska hälsoundersökningar av 30, 40 och 50- åringar införas. Syftet är att identifiera olika riskfyllda vanor samt erbjuda motiverande samtal för att invånarna ska hitta en mer hälsofrämjande livsstil.

Andelen personer som upplever psykiska besvär ökar i samhället. Den psykiska ohälsan och missbruk ska ha samma höga prioritet som kroppsliga sjukdomar inom vården. Tidiga insatser är avgörande, att få träffa en kurator eller en psykolog måste vara enkelt. 1:a linjens psykiatri i den nära vården, primärvården är viktig för att upptäcka besvär tidigt. Öppen- och slutenvården ska vara en sammanhållen vårdkedja där kunskapen om patienten följer med oavsett vårdform.

Öka hälsan hos barn och unga

Barn och ungdomars perspektiv ska tas till vara och respekteras genom att de får vara delaktiga i beslut som rör dem.

Den psykiska ohälsan hos barn och unga ökar. Därför är det viktigt att fortsätta utveckla första linjens snabba hjälp för barn och unga när de mår psykiskt dåligt. Det minskar köerna till BUP och ger lägre kostnader för hela samhället.

Ungdomsmottagningarna ska vara en plats där alla har rätt att få stöd och råd i för dem viktiga frågor.

Ökad hälsa och trygghet för äldre

Det finns behov av att utveckla arbetet runt äldre människors hälsa. Sjuka äldre ska inte behöva berätta om alla sina sjukdomar gång på gång för olika läkare. Äldre ska kunna känna sig trygga i att få den bästa vården, oavsett om det är sjukhuset, ambulansen, hemsjukvården eller hemtjänsten som för tillfället har ansvaret. Det viktigaste är därför fast vårdkontakt och en sammanhållen vårdkedja där kommun och landsting samverkar. Detta får stöd i Socialstyrelsens slutrapport "Effektiv vård" där det föreslås att kommuner och landsting ska arbeta i nätverk runt äldre med stora vårdbehov i enlighet med en ny lagstiftning.

Ambulanssjukvårdens nya arbetssätt med snabbspår och ambulansbedömning bidrar till att äldre snabbt kommer till rätt enhet i vården och slipper lång väntan på akutmottagning. Kontaktsjuksköterska och äldreteam är andra spännande grepp som vi vill utveckla ytterligare. På andra håll i landet har man också börjat arbeta i mobila team och med hembesök hos äldre personer som ofta har kontakt med vårdcentralen, ambulansen och sjukhusen.

Vi vill ge personalen på vårdcentralerna, sjukhusen och äldreomsorgen möjlighet att tillsammans hitta fungerande lösningar för att äldre ska få ett ännu bättre mottagande i vården. Ett arbetssätt är att jobba i Närsjukvårdsteam som vänder sig till individer med omfattande behov av vård och omsorg på slutenvårdsnivå. Målgruppen är individer med multisjuklighet i instabilt läge, där vården kräver en samverkan mellan kommunens hemsjukvård, primärvård och slutenvård.

Som ett led i arbetet med personcentrerad vård vill vi att vården ökar samverkan med pensionärsorganisationer, gymnastikföreningar och privat drivna gym för att genom dem kunna erbjuda ett brett utbud av hälsofrämjande insatser.

Förstärk integrationen och utveckla asylsjukvård

Nyanlända har värdefulla kompetenser som ska tillvaratas. Många som kommer hit har någon form av vårdutbildning. Samtidigt ökar behovet av personal inom vården. En strategi ska finnas för att underlätta för nyanlända att jobba och lära sig svenska i verksamheten.

Landstinget ska fortsätta utveckla hälsoundersökningar för nyanlända och medverka till att förbättra informationen om hälso- och sjukvårdssystemet.

Vården ska vara jämlik och jämställd

I landstinget Dalarna ska alla invånare oavsett ålder, kön, könsidentitet, könsuttryck, funktionsnedsättning, utbildning, social ställning, bostadsort, etnisk eller religiös tillhörighet eller sexuell läggning ha samma rättigheter att få tillgång till vård på lika villkor och med ett gott bemötande.

Jämställdhet mellan kvinnor och män ska integreras i landstingsplan, verksamhetsplaner, årsredovisningar samt utredningar och beslutsunderlag. Jämställdhetsarbetet är ständigt pågående, och ska gälla på alla nivåer inom alla områden. För att synliggöra ojämställdhet och ge alla en rättvis och jämställd vård ska all statistik vara könsuppdelad.

Stötta anhöriga som vårdar närstående

Anhöriga står för en mycket stor del av vården när någon är sjuk, oavsett om det handlar om långvarig somatisk sjukdom, psykisk ohälsa eller missbruk. Det är viktigt att på olika sätt stötta anhöriga som vårdar närstående. Brukarorganisationer och frivilligorganisationer fyller också en viktig funktion för drabbade och anhöriga.

Öka dialogen med invånarna

Länets invånare ska uppleva att landstinget har en god och öppen dialog. För att förbättra och utveckla landstingets verksamhet är det viktigt att patienternas kunskaper, erfarenheter, synpunkter och önskemål tas till vara. De lokala hälso- och sjukvårdsberedningarna ska vara remissinstanser inför stora beslut som rör invånarna, utveckla patientråd och genomföra dialogmöten lokalt i länet. Med fokus på patienternas

behov ska beredningarna också få en viktigare roll när det gäller att öka och förbättra samverkan mellan landsting och kommuner.

Utveckla möjligheten att pendla

Från 2018 kommer landstinget Dalarna att ta över ansvaret för kollektivtrafiken. När en länsregion bildas flyttas den över dit.

En väl utbyggd kollektivtrafik skapar goda möjligheter för dig som invånare att välja bostad, arbete och studieort. Att kunna gå, cykla eller åka bil en kortare sträcka till en bytespunkt och därifrån ta tåg eller buss eller samåka bidrar till en bättre miljö.

Prioritera stödet till ideella organisationer, bildningsförbund och folkrörelser

Genom Dalarnas starka kultur-, fritids- och bildningsverksamheten ges människor möjlighet att mötas och skapa ett rikare och friskare liv. Det bidrar till en positiv samhällsutveckling. Genom att ta till vara den samlade styrkan i hela det rika kulturarvet, det konstnärliga nyskapandet, och de många människornas kulturella uttryck och ideella engagemang kan Dalarnas attraktionskraft öka ytterligare.

Alla, oavsett bakgrund och livsvillkor, ska utifrån egna önskemål och förutsättningar kunna ta del av kultur, föreningsliv och bildningsverksamhet. Studieförbund och folkbildning har en nyckelroll för att skapa kulturella möten över gränserna och stärka människor att utveckla sin kreativitet och delaktighet. Landstinget ska fortsätta prioritera stöd till ideella organisationer, bildningsförbund och folkrörelser.

Folkhögskolorna ger många människor en andra chans och ökar möjligheterna för fler att kunna försörja sig själv.

Ekonomi

En långsiktigt hållbar ekonomi i balans.

Landstinget Dalarnas absolut största utmaning är att få ordning på ekonomin. Besluten i struktur- och förändringsplanens alla delar ska verkställas inom alla verksamheter i Landstinget Dalarna. En stark och långsiktigt hållbar ekonomi är en förutsättning för att landstinget ska kunna erbjuda en patientsäker och jämlik vård av god kvalitet till Dalarnas befolkning.

De finansiella målen ska säkra en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling

God hushållning förutsätter en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling som ger handlingsberedskap för framtiden. För att säkra god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv ska följande finansiella mål nås:

- Resultatet ska vara överskott på minst 1 procent per år de närmsta åren, och på längre sikt 2 procent
- Likviditeten, exklusive placerade pensionsmedel, ska fortlöpande ha en positiv utveckling och garantera adekvat kortsiktig betalningsberedskap

Förbättra styrningen

Med en tydligare ekonomisk styrmodell, strukturerat planeringsarbete och tydliga strategiska politiska mål kan landstinget uppnå en hållbar ekonomi. Budgeten är

landstingets överordnade styrdokument. Budgetarbete ska vara en ständigt pågående process och ha helhetstänk utifrån ett koncernperspektiv.

Decentralisera ansvaret och budgetkontrollen

All verksamhet ska ha god budgetkontroll och leva upp till en ansvarsfull hushållning med de gemensamma skattemedel som tilldelats. Ett decentraliserat ekonomiskt ansvar ska utformas så att vårdheterna själva får besluta om verksamheten och åtgärda eventuella underskott.

Minskning av externa vårdköp

En långsiktigt hållbar ekonomi förutsätter kvalitet, effektivt resursutnyttjande och korta köer till operation. Vi vill konkurrensutsätta de verksamheter som under lång tid haft svårt att klara kraven, då de externa vårdköpen måste minska.

Fokusera på den nära vården

En väl fungerande nära vård, primärvård är nyckeln till en kostnadseffektiv hälso- och sjukvård. På vårdcentralen läggs grunden i hela vårdkedjan. Därför ligger fokus på den nära vården. Det minskar dessutom trycket på den specialiserade sjukvården. Vi vill att mer resurser omfördelas till den nära vården, primärvården under planperioden.

Öka investeringstakten

Landstinget Dalarna behöver öka investeringstakten. Behov finns inom flera områden, bland annat fastigheter, medicinteknisk utrustning och inom e-hälsa. Investeringarna ska göras med väl avvägda beslut som tar hänsyn till struktur- och förändringsplanen. Investeringar ska finansieras med eget kapital.

Medarbetare

Landstinget är en attraktiv arbetsgivare med kompetenta och engagerade medarbetare som deltar aktivt i arbetet för att förbättra verksamheten.

Trivseln på landstingets arbetsplatser ska vara hög

Personal som trivs bidrar till bra möten med patienterna. Därför vill vi förbättra arbetsmiljön och skapa goda arbetsvillkor med möjlighet till inflytande och delaktighet för personalen.

Det är viktigt med ett bra ledarskap, att personalen trivs och ges möjlighet till kompetensutveckling och en god löneutveckling. Ett bra ledarskap omfattar också en kultur som tar till sig nytänkande och ständigt arbetar med kvalitetsförbättringar. Det personalpolitiska handlingsprogrammet ska implementeras i landstingets alla verksamheter.

Ta vara på personalens kompetens

Arbetet med vårdnära service, att frigöra vårdpersonal från administrativa sysslor och annan service som lokalvård, mathantering, transporter och påfyllning av förråden ska fortsätta. Idag finns konceptet på Patienthotellet men det måste ske ett breddinförande inom hela hälso- och sjukvården. Rätt person på rätt plats med rätt utbildning är en

viktig strategi att uppnå. Landstinget ska tillvarata den kompetens som finns bland medarbetarna och fördela arbetsuppgifter och ansvar utifrån ett helhetstänk. Nya arbetsformer, flexibla arbetssätt och utveckling av yrkesroller är viktiga i den framtida personalförsörjningen. Vårdens innovatörer behöver tas till vara i betydligt större utsträckning än i dag.

Ta fram en långsiktig plan för personalrekrytering

En långsiktig plan för rekrytering av nya medarbetare måste tas fram så att rätt bemanningsnivåer och kompetens uppfylls. Fortsatt kraftfullt arbete för att öka andelen fasta läkare ska prioriteras, och därmed minimera behovet av inhyrd personal.

Landstinget bör därutöver undersöka möjligheten att ställa högre krav på att hyrläkare regelbundet ska delta i fortbildning och dessutom med jämna mellanrum recertifieras.

Vi anser även att landstinget Dalarna aktivt ska arbeta och bidra till Sveriges kommuner och landstings projekt Oberoende av inhyrd personal som syftar till att ta fram förslag på åtgärder för att uppnå oberoende av all hyrpersonal. Fokus den första tiden ligger på att minska inhyrningen av läkare och sjuksköterskor. Definitionen av oberoende är att hälso- och sjukvården har en stabil och varaktig bemanning med egna medarbetare för den löpande verksamheten.

Verksamhet och förnyelse

Landstinget levererar effektiva och säkra tjänster genom tydliga processer, ständiga förbättringar och samverkan.

Stärk arbetet med ständiga förbättringar

Landstingets verksamheter ska ständigt förbättra och utveckla sina resultat så att vården i Dalarna kontinuerligt håller en hög kvalitet med bra patientsäkerhet och tillgänglighet. Patienter och närstående ska få ett gott omhändertagande och bra bemötande. I landstinget Dalarna ska man pröva nya arbetsmetoder som leder till innovationer inom all verksamhet.

Landstingets kvalitetsarbete ska initieras och drivas inifrån den egna verksamheten, i syfte att tillvarata erfarenheter och idéer från medarbetarna på ett systematiskt sätt. Alla verksamheter ska ha ett grundläggande ansvar för detta. Förnyelseprocesser ska vara en integrerad del i allt det dagliga arbetet för att säkra en hållbar ekonomisk utveckling och för att öka produktiviteten.

Intensifiera arbetet med patientsäkerheten

Nollvision för säker vård är en självklarhet, landstinget Dalarna behöver intensifiera arbetet med patientsäkerheten särskilt när det gäller vårdskador. Ett proaktivt arbete med patientsäkerhet bygger på ett kontinuerligt arbete med målformuleringar, uppföljning, analys och återföring. Patientens delaktighet är av stor vikt för att uppnå högre patientsäkerhet.

Att minska vårdrelaterade infektioner (VRI) är i första hand för patientens välmående men även bra för landstingets ekonomi. En viktig framgångsfaktor i arbetet är att ledningens engagemang samt god hygien, bra lokaler och god lokalvård. Vårdhandboken rekommenderar landstingen att ta fram en städpolicy.

Prioritera arbetet med personcentrerad vård

Personcentrerad hälso- och sjukvård innebär att patientens behov sätts framför särintresse och organisation. Det samlade behovet för patienten – medicinskt, socialt, individuellt – blir styrande för vårdens utformning. I alla vårdprocesser och vårdbeslut där människans behov är i centrum, har visat sig leda till bättre egenvård och tydligare samarbete mellan vårdare.

Utveckla och integrera e-hälsa och välfärdsteknologi i vårdprocessen

Landstinget Dalarna har sedan i slutet av januari en digital vårdcentral – Min vård. Utvecklingen av e-hälsa och välfärdsteknologi skapar förutsättningar för såväl den personcentrerade vården som för en sammanhållen vårdprocess. E-hälsa och välfärdsteknologi behöver bli en naturlig och integrerad del av vårdprocessen där invånare och patienter ges stora möjligheter att interagera med landstinget i vårdkedjan på ett annat sätt än vad som idag är möjligt. Detta kommer att leda till en kvalitetsökning. För att snabba på den här utvecklingen i Dalarna behövs ytterligare stimulanspengar för att utveckla och informera om e-hälsa och välfärdsteknologi i den nära vården, primärvården.

Utveckla det hälsofrämjande arbetet för ökad folkhälsa

Landstinget ska vara aktivt i samverkan med andra aktörer, för att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för alla invånare. Förbättrad hälsa ger individen ökat välbefinnande och ger en rad samhälleliga vinster, och ska därför prioriteras. Det är viktigt att landstinget Dalarna fortsatt engagerar sig i Samling för social hållbarhet vars syfte är att underlätta styrning och ledning för ett hållbart Dalarna.

Fokus inom vården ska breddas från sjukdomsbehandlande till att i allt större utsträckning vara förebyggande och hälsofrämjande. Det är bra att landstinget har tagit fram materialet "Samtal om hälsa" som omfattar motiverande samtal om tobak, alkohol, fysisk aktivitet, matvanor samt stress och återhämtning.

Bra matvanor är viktiga för folkhälsan. Dietister är en viktig kunskapsresurs på vårdcentraler och äldreboenden. Vi ser därför att det är viktigt att den resursen utökas i den nära vården.

Införandet av personcentrerad vård kommer dessutom att resultera i ett mer hälsofrämjande arbetssätt. I samarbete med föreningar och den privata sektorn ska livsstilssjukdomar aktivt motverkas.

Rehabilitering och habilitering ska fungera genom hela vårdkedjan

Rehabilitering och habilitering syftar till att förbättra livskvaliteten och funktionsförmågan för den enskilde och att hjälpa henne eller honom att självständigt och aktivt ta del av samhällslivet. För en lyckad rehabilitering eller habilitering är det viktigt med flexibel planering, mångfald i insatserna, kontinuitet i personal, metod, struktur och information samt att insatserna ges samtidigt och integrerat med gränsöverskridande samverkan.

Hemrehabilitering med träning i sina egna trappor, sitt eget kök och eget badrum är positivt. Även här är det viktigt att kommun, primärvård och specialistsjukvård satsar på rehabilitering och samarbetar utifrån patientens bästa. För att underlätta för patienten bör där så är möjligt rehabiliteringen ges på distans som då slipper onödiga resor och bättre kan anpassa rehabiliteringen till sitt dagliga liv.

Det är viktigt att framhäva det friska hos människan och dess produktiva förmåga, till arbete, delaktighet och social gemenskap. Exempel på inkluderande rehabiliteringsprogram är Fontänhuskonceptet. Modellen har visat sig effektiv för

personer med psykisk ohälsa och som står långt från arbetsmarknaden. Konceptet bör tillsammans med länets kommuner undersökas vad gäller bland annat minskade kostnader för sjukvård.

Öka och stärk samverkan mellan kommun och landsting

Landstinget och kommunerna ska kunna garantera en sammanhållen vårdprocess där patienten får vägledning. Patienten ska inte märka när ansvaret för vården går över till en annan vårdgivare. Stärkt delaktighet och stöd till de patienter som har svårt att göra sin röst hörd måste prioriteras. Alla med behov av hjälpinsatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska få en sammanhållen vårdkedja genom SIP (samordnad individuell plan).

Som ett led i ambulansverksamhetens arbete med snabbspår och ambulansbedömning måste kommunerna och landstinget i samarbete utveckla ett bättre omhändertagande och bland annat se över möjligheten att tillfälligt hyra lokala övervakningsplatser på äldreboenden. I de fall patienterna kan vårdas hemma måste samarbetet med den kommunala sjukvården öka bland annat genom att När sjukvårdsteam införs.

Återkommande utveckling och uppföljning av hemsjukvården är nödvändig för att trygga vården och omsorgen om de äldre. De lokala hälso- och sjukvårdsberedningarnas kommunala samverkansorgan bör få ett större ansvar för att främja sådan samverkan utifrån patienternas behov.

Fortsätt utveckla ambulanssjukvården

Våra ambulansresurser ska ses ur ett länsperspektiv och användas på ett så bra sätt som möjligt för alla invånare i länet. Målet är att nå 90 procent av befolkningen inom 30 minuter.

Ambulansverksamheten har stor betydelse när kommunerna och hemsjukvården utvecklar en bättre samverkan runt de sjuka äldre. Snabbspår och ambulansbedömning är två goda exempel på hur ambulanssjukvården i dag arbetar för att äldre och sköra patienter i onödan ska slippa åka in och ut från akutmottagningarna. I praktiken innebär det att patienter med höftfrakturer får åka direkt till ortopediklinik, strokepatienter till röntgen och att personer med hjärtinfarkt får sin diagnos redan i ambulansen. Arbetssättet bidrar till att fler tillfrisknar snabbare och att äldre slipper onödiga och jobbiga ambulanstransporter.

Ambulanshelikoptern är viktig för att kunna erbjuda en likvärdig vård i hela Dalarna. God tillgång till snabb hjälp i akuta situationer är i många fall avgörande vid olyckor och akuta sjukdomstillstånd. En helikopter krymper avstånden från exempelvis Sälen till Linköping eller Uppsala. Ambulanshelikoptern är i praktiken en flygande akutmottagning. Därmed slipper patienten ta omvägen över en fast akutmottagning. Ambulanshelikoptern kör i stället raka vägen till rätt specialistsjukvård. Genom ambulanshelikopterverksamheten har ambulansen i länet fått tillgång till läkarkonsultation dygnet runt, vilket är mycket viktigt för patientsäkerheten.

Utveckla stödet till barn och deras familjer

Det förebyggande arbete som görs vid de familjecentraler som är i gång i Dalarna är mycket värdefullt. Att stötta familjerna så att barn får en bra start i livet är långsiktigt hållbart. I varje kommun ska det i framtiden finnas minst en familjecentral med ett väl utbyggt föräldrastöd.

Minska funktionsnedsättning med hjälpmedel

Landstinget ska tillhandahålla tjänster samt säkra och funktionella hjälpmedel som bidrar till att öka tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. Bra hjälpmedel bidrar till hälsa, god vård, rehabilitering och habilitering samt underlättar i vardagen. Ny modern teknik inom hjälpmedelsområdet ska tas till vara.

Allas rätt till friska tänder

Alla har rätt till friska tänder. Hur man mår i munnen har stor betydelse för övriga hälsan. Preventiva insatser ska genomföras genom både generella insatser inom barn och ungdomstandvården och riktade insatser till barn och grupper med hälsoproblem. Insatser ska också göras för att få fler att teckna friskvårdsavtal när de lämnar barn- och ungdomstandvården. Satsning behöver också göras på personer som har stora behov av tandvård, exempelvis äldre eller sjuka.

Landstingsservice är ett viktigt stöd

Landstingsservice ger ett viktigt stöd till landstingets övriga verksamheter. En väl fungerande serviceverksamhet gör att den vårdande personalen kan ägna mer tid åt patienterna och ge en vård med hög kvalitet. Städning och tvätt gör också vården mer patientsäker och minskar risken för spridning av smittor och infektioner. Därför är det viktigt att uppdraget genomförs på ett resurs- och miljöeffektivt sätt och med hög kvalitet och god service. Landstinget bör utreda möjligheten att konkurrensutsätta delar av Landstingsservice. För att behålla affärsmässigheten i förvaltningen bör landstingsservice även i fortsättningen vara intäktsfinansierad. Vi anser att arbets sättet vårdnära service (VNS) ska breddinföras inom hälso- och sjukvården så att vårdpersonalen får mer tid för patienten.

Landstingets fastigheter ska anpassas efter behovet

Landstingets lokaler ska anpassas efter vårdens behov och bidra till att alla invånare kan erbjudas en god vård. Lokalernas funktion ger förutsättningar för effektiva vårdkedjor, förbättrad patientsäkerhet och en god arbetsmiljö för personalen. Fastigheterna ska förvaltas på ett resurs-, miljö- och kostnadseffektivt sätt. Målet är att landstingsfastigheter även i fortsättningen ska tillhöra eliten när det gäller effektiv och resurssnål drift. Utöver positiva miljöeffekter så frigör det betydande resurser för sjukvården.

Se över folkhögskoleverksamheten

Landstingsdrivna och privat drivna folkhögskolor har en viktig roll, framför allt för vuxna elevers lärande. Skattemedlen som är avsedda för folkhögskolorna ska fördelas på ett mer rättvist sätt. Landstinget ska också aktivt pröva om någon av de egna folkhögskolorna kan övergå till annan huvudman.

Fossilfri fordonsflotta till år 2030

Landstingets kollektivtrafik och fordonspark ska vara oberoende av fossila drivmedel till år 2030. Landstinget och kommunerna ska utveckla en kostnadseffektiv kollektivtrafik som tillgodoser behovet av goda kommunikationer inom rimliga ekonomiska ramar.

Laddstolpar och mat utan antibiotika bidrar till en hållbar miljö

Landstinget ska fortsätta bedriva ett långsiktigt hållbart miljöarbete fokuserat på att öka människors hälsa, minimera miljöbelastning och förebygga föroreningar. Därför ska

sjukhusen successivt förses med laddstolpar för elbilar. Maten som serveras i landstingets verksamheter ska vara säker. Råvarorna ska ha producerats enligt svensk djurskyddslagstiftning utan onödiga tillsatser av antibiotika.

Öka valfriheten med privata och offentliga utförare

Människor ska kunna välja själva, vem som ger den bästa vården. Valfärden ska finansieras offentligt, men vi behöver både privata och offentliga utförare för att vården ska fortsätta vara högkvalitativ och erbjuda en bred kompetens.

Öka kvaliteten med forskning och utveckling

I utvecklingen av vården ska kvalitet, forskning och innovationer vara vägledande. Att strategiskt följa arbetet med kvalitetsutveckling och uppföljning av vården är viktigt.

Omvärldsbevakning är en investering för framtiden

Att vidga kunskapen om utvecklingen i vår omvärld och vad som påverkar Dalarna är en investering för framtiden. Landstingets relation till andra omkringliggande län ska utvecklas, för att skapa förutsättningar för såväl kvalitativa framsteg som ett mer kostnadseffektivt nyttjande av resurser. Samverkansnämnden Uppsala/Örebro är det organ som har en viktig roll i dagsläget att bevaka och utforma olika nationella riktlinjer samt sprida den senaste kunskapen genom specialitetsråd och dylikt.

Prioriteringar under 2018

Invånare

- God hälsa hos barn och unga
- God hälsa hos vuxna
- Ökat hälsofrämjande arbete
- Jämlik och jämställd hälsa

Ekonomi

- Landstinget ska ha en långsiktigt hållbar ekonomi i balans.
- Tydlig uppföljning för budgetföljsamhet.

Medarbetare

- Individuella utvecklingsplaner med kompetens- och karriärvägar finns för alla anställda.
- Trivseln ska vara hög på landstingets arbetsplatser.

Verksamhet och förnyelse

- Inga vårdskador
- Vården har rätt kvalitet
- Hälsofrämjande arbetssätt genomsyrar hela landstingets verksamhet
- Ökad delaktighet i vårdprocesser genom digitala lösningar
- Landstingets personal är aktiva i arbetet med att förbättra verksamheten
- Breddinförande av vårdnära service
- Införande av Närsjukvårdsteam

Budget för 2018 och planer för åren 2019 – 2020

De ekonomiska riktlinjerna för det fortsatta planeringsarbetet framgår av Driftbudget, Resultatbudget, Balansbudget och Finansieringsbudget.

Driftbudget

Driftbudgeten visar inom vilken ekonomisk ram den planerade verksamheten ska bedrivas. Ramarna för respektive styrelse/nämnd framgår av tabellen nedan. Beloppen i tkr.

Hälso- och sjukvårdsnämnd / Hälso- och sjukvård	
Landstingsbidrag föregående år	5 614 619
Kompensation löneavtal Kommunal	15 000
Missbruksvård, beroendecentrum	10 000
Assisterad befruktning	2 500
VNS pat hotell	2 500
Medicinsk utveckling, ökade behov	10 000
Utvecklingsmedel för Närsjukvårdsinsatser	5 000
Summa	5 659 619

Landstingsstyrelsen / Hälsoval, beställarenhet	
Hälsovalsersättning föregående år	1 258 072
Patientavgifter	5 000
<i>Summa hälsovalsersättning</i>	<i>1 263 072</i>
Hälsoval övrigt	
Landstingsbidrag föregående år	27 904
<i>Sa hälsoval övrigt</i>	<i>27 904</i>
Summa	1 290 976

Hälso- och sjukvårdsnämnd / Hjälpmedel LD	
Landstingsbidrag föregående år	55 483
Summa	55 483

Landstingsstyrelsen / Central förvaltning	
Landstingsbidrag föregående år	499 052
CKF Forskningsanslag	1 000
Bidrag forskning struktur- och förändringsplan	800
Resurser regionbildning	5 000
Överf ögrip ram, ökade behov	3 000
Bidragsgivning, överf t Kultur- o bildn	-2 300
Summa	506 552

Landstingsstyrelsen / Finansförvaltningen

Pensionskostnader inkl löneskatt	724 000
Internt påslag för pensioner schablon	-410 000
Interna räntor	-80 000
Patientförsäkring, premie	44 000
Specialdestinerade statsbidrag, nettointäkt	-24 000
Medicinsk utveckling	40 000
Avsättning för fördelning till förvaltningar	43 500
Omställningsanslag	20 000
Samlad indexering	186 917
Sparkrav enligt SFP	-77 000
Moms tandvård	-13 000
Fortsatta E-hälsa satsningar	
Vårdnäraservice, pilotverksamheter	
Inrättande av utbildningstjänster sjuksköterskor	
Oförutsett inkl fokusområden ovan	161 000
Övrigt (förändring löneskuld)	5 000
Summa	620 417

Fastighetsnämnden

Avkastningskrav	-28 700
Summa	-28 700

Servicenämnden

Avkastningskrav	-8 500
Summa	-8 500

Kultur- och bildningsnämnden

Landstingsbidrag föregående år	145 455
Överföring bidragsgivning fr landstingsstyrelsen	2 300
Besparing total bidragsgivning	-1 000
Summa	146 755

Tandvårdsnämnden

Landstingsbidrag föregående år, folktandvård	183 865
Lönestrategi tandläkare	2 000
Kostnadsfri tandvård för unga upp till 23 år	9 000
	194 865
Landstingsbidrag föregående år, tandvårdsstöd	34 515
	34 515
Summa	229 380
Avkastningskrav	-5 500

Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna

Landstingsbidrag föregående år	2 678
Summa	2 678

Patientnämnden

Landstingsbidrag föregående år	5 263
Summa	5 263

Revision	6 000
-----------------	--------------

Resultatbudget

Resultatbudgeten visar verksamhetens beräknade kostnader och intäkter, beräknade skatteintäkter och statsbidrag samt finansiella kostnader och intäkter. Skillnaden mellan intäkter och kostnader utgör årets resultat.

RESULTATBUDGET, mkr	enl balanskrav						
	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Prognos 2017	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020
Verksamhetens intäkter	1 297	1 352					
Jämförelsestörande intäkt	48						
Verksamhetens kostnader	-8 887	-8 985					
Netto	-7 542	-7 633	-7 929	-7 929	-8 140	-8 382	-8 673
Avskrivningar	-304	-321	-330	-330	-340	-350	-360
Verksamhetens nettokostnad	-7 846	-7 954	-8 259	-8 259	-8 480	-8 732	-9 033
Skatteintäkter 1)	5 933	6 188	6 396	6 396	6 642	6 854	7 079
Utjämningsbidrag och statsbidrag 2)	1 814	1 969	2 118	2 118	2 132	2 182	2 217
Finansiella intäkter	61	11	5	5	5	5	5
Finansiella kostnader 3)	-61	-43	-88	-88	-99	-165	-160
<i>Sa skatteintäkter och finansnetto</i>	<i>7 747</i>	<i>8 125</i>	<i>8 431</i>	<i>8 431</i>	<i>8 680</i>	<i>8 876</i>	<i>9 141</i>
Årets resultat 4)	-99	171	172	172	200	144	108
1) Skatteintäkter:							
Preliminära skatteintäkter	5 928	6 206	6 442	6 442	6 642	6 854	7 079
Avräkning innevarande år	12	-28	-46	-46			
Avräkning föregående år	-7	9					
<i>Summa</i>	<i>5 933</i>	<i>6 188</i>	<i>6 396</i>	<i>6 396</i>	<i>6 642</i>	<i>6 854</i>	<i>7 079</i>
2) Utjämningsbidrag och statsbidrag							
Inkomstutjämningsbidrag	1 101	1 187	1 281	1 281	1 312	1 355	1 401
Regleringsavgift	-120	-134	-111	-111	-136	-144	-161
Strukturbidrag	4	0	0	0	0	0	0
Kostnadsutjämningsbidrag	129	142	171	171	179	194	200
Statsbidrag läkemedel	691	717	717	717	717	717	717
Generella statsbidrag	9	57	60	60	60	60	60
<i>Summa</i>	<i>1 814</i>	<i>1 969</i>	<i>2 118</i>	<i>2 118</i>	<i>2 132</i>	<i>2 182</i>	<i>2 217</i>
3) Finansiella kostnader							
Ränta på pensionsavsättning	-42	-28	-72	-72	-83	-150	-145
Ränta övrigt	-19	-14	-16	-16	-16	-15	-15
<i>Summa</i>	<i>-61</i>	<i>-43</i>	<i>-88</i>	<i>-88</i>	<i>-99</i>	<i>-165</i>	<i>-160</i>
4) Årets resultat enl balanskrav	-99	171	172	172	200	144	108
Återställande av tidigare års balanskravsresultat		171	172	172	200	144	108
Ackumulerat balanskrav	-398	-227	-55	-55	145	289	397

Balansbudget

Balansbudgeten visar den ekonomiska ställningen vid verksamhetsårets slut uppdelat på tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder.

BALANSBUDGET, mkr	Bokslut	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2016	2017	2017	2018	2019	2020
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Byggnader och mark	1 897	2 332	2 332	2 450	2 570	2 690
Maskiner och inventarier	701	786	786	850	950	1 020
Immateriella	40					
Pågående investeringar	149					
Finansiella anläggningstillgångar	127	95	95	95	95	95
Summa anläggningstillgångar	2 914	3 213	3 213	3 395	3 615	3 805
Omsättningstillgångar						
Förråd	38	36	36	36	36	36
Kortfristiga fordringar	552	535	477	537	567	617
Kortfristiga placerade pensionsmedel	480	532	580	680	780	880
Likvida medel exkl pensionsmedel	373	297	445	522	705	861
Summa omsättningstillgångar	1 443	1 400	1 538	1 775	2 088	2 394
SUMMA TILLGÅNGAR	4 357	4 613	4 751	5 170	5 703	6 199
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital						
Eget kapital	-210	-176	-38	162	306	414
varav årets resultat	186	172	172	200	144	108
Avsättningar						
Pensionsavsättning	2 697	2 900	2 900	3 137	3 526	3 914
Summa avsättningar	2 697	2 900	2 900	3 137	3 526	3 914
Skulder						
Långfristiga skulder	405	404	404	404	404	404
Kortfristiga skulder	1 465	1 485	1 485	1 467	1 467	1 467
Summa skulder	1 870	1 889	1 889	1 871	1 871	1 871
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	4 357	4 613	4 751	5 170	5 703	6 199

Finansieringsbudget

Finansieringsbudgeten visar betalningsflödet från löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet och mynnar ut i förändring av likvida medel.

FINANSIERINGSBUDGET, mkr	Bokslut 2016	Budget 2017	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020
Den löpande verksamheten						
Årets resultat	186	172	172	200	144	108
Avskrivningar	321	330	330	340	350	360
Avsättning pensionsskuld	194	230	230	237	389	388
Förändring kortfr fordringar och förråd ökn(-) minskn(+)	17	18	18	0	0	0
Förändr kortfristiga skulder ökn(+) minskn(-)	-3	0	0	0	0	0
Justering ej likviditetpåverkande poster	4					
Försäljningar/utrangeringar	3					
Kassaflöde från löpande verksamhet	722	750	750	777	883	856
Investeringsverksamhet						
Investeringar	-296	-578	-578	-600	-600	-600
Investeringar i finansiella tillgångar	-31					
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-327	-578	-578	-600	-600	-600
Finansieringsverksamhet						
Förändring av långfristiga skulder	0	0	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	0	0	0	0	0	0
Årets kassaflöde	395	172	172	177	283	256
Likvida medel, inkl plac medel vid årets början	458	657	853	1 025	1 202	1 485
Likvida medel, inkl plac medel vid årets slut	853	829	1 025	1 202	1 485	1 741
Förändring likvida medel	395	172	172	177	283	256
lån vid årets början	400	400	400	400	400	400
lån vid årets slut	400	400	400	400	400	400